

**DÖNEM : - II**

**YASAMA YILI 1990/1**

**KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ CUMHURİYET MECLİSİ  
TUTANAKLARI**

**19'UNCU BİRLEŞİM  
20 KASIM 1990, SALI**

SY.1

**BİRİNCİ OTURUM**

**AÇILIŞ SAATI: 14.50**

**BAŞKAN : Hakkı Atun**

**KÂTİP : Muharrem Söylemez**

**BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin 1'inci Döner, 2'nci Yasama Yılıının 19'uncu Birleşimini açıyorum. Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.**

( Ad okunarak yoklama yapıldı.)

**KÂTİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.**

**BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı vardır.**

Bugünkü gündeminizde görüşülecek konu yalnız Başkanlığın genel Kurula sunuşlarıdır. Bu çerçevede Bç tane gündem dışı konuşma istemi vardır. sırası ile söz vereceğim. İlk istem Sayın Ergün Vehbi'dendir. "Narenciye ihracatındaki gelişmeler" ile ilgili olarak. Okuyunuz lütfen.

**KÂTİP -**

19 Kasım 1990

**KKTC Meclis Başkanlığına,**

"Narenciye ihracatındaki gelişmeler" konulu gündem dışı bir konuşma yapmak istiyorum. Gerekli işlem için durumu bilgilerinize sunarım.

**Ergün Vehbi  
Lefkoşa Milletvekili**

**BAŞKAN - Buyurun Sayın Ergün Vehbi.**

Asil Nadir Beyin gazetelerine göre Sunzest alımlara devam edecektir, paketlenmeler çalışacak, konsantre tesisi çalışacaktır, iskarta alınacaktır, greyfrut, limonlar alınacaktır. Yani herşey tamam. Ancak Sayın Bakanın bize komitede verdiği bilgiye göre Sunzest'in boğluğunu doldurmak üzere hükümetimizin ve dolayısıyla da Cypfruvex'in girişimleri vardır. Bu yılki narenciye ihracatına 105.000 ton olması planlanmıştır. Bunun da büyük bölümü için Cypfruvex aracılığı ile 50-60.000 tonu için bağlantı bile yapılmış. Yani ihracat bağlantıları yapılmış. Temenni ederiz ki bunlar doğru olsun. Ancak ben narenciye üreticisi için konuyu gündeme getiriyorum. Bugünden tezi yok eğer ilişkiniz yoksa, eğer bunu yapmadınızsa narenciyenin önemi ne binayen halk güvensizliğini ortadan kaldırmak üzere Tarım Bakanlığı, Cypfruvex, Sunzaat maasya oturmalı ve sorunlara birbirlerini anlayacak biçimde çözüm getirmelidirler. Bu getirilecek olan çözümler de halka, özellikle de narenciye üreticisine açıklanmalıdır. Böyle bir yonteme gidildiği takdirde o güven bunalımının ortadan kalkması mümkün olacaktır. Eğer tek yönlü olarak Sunzaat yetkilileri başka bir şey söyleyecekse, Cypfruvex yetkilileri ortada görülmeyecekse, Bakanlık ise bambaşka şeyler söyleyecekse bu yıl narenciye üreticisinin geleceğinde gerçekten kaygılar taşımakta haklıdır. Narenciye üreticisi ve biz de ülkenizin en büyük ihracat kaynağının kaderi hakkında kaygılar taşımakta haklı duruma geleceğiz. Halkımız özellikle narenciye üreticisinin hükümetten öğrenmek istediği birtakım sorular vardır, birtakım hususlar vardır. Bu soruları ben kendime göre sıralıyorum. Sayın Bakan bunları yanıtlarsa ve halkımıza da bunlar yansıtılırsa zannederim ki olumlu bir iş yapmış oluruz. Birincisi, kapatılan tesislerin durumu nedir? Sunzest hangi tesisleri kapatmıştır? Tekrar açma durumu var mıdır? İkincisi, işten atılanlar konusunda, yani ödeme güçlüğü içerisinde olan Polly-Peck'in yeni kuruluşlarının habire çıkarttıkları işçiler, emekçiler konusunda Hükümetimiz ne tedbirler düşünmektedir? Eğer

alınacak birtakım tedbirler varsa bunlar kısa yoldan kamuoyuna açıklanmalıdır. Üçüncüsü narenciye pazarlaması için. Gerçekten sadece 50-60.000 ton için şu anda bir pazar bulunmuşsa geri kalan yarısı için, yani 50.000 tonluk narenciye pazarı için ne düşünülmektedir? İrtibat var mıdır? Diğer bir soru Cyfbruvex bu yıl, geçmiş yılların tersine süratle ve etkili biçimde narenciye piyasasına girecek midir? Eğer girecekse Cyfbruvex'in bataklık durumundan kurtarabilmek için hükümetin alacağı önlemler nelerdir? Eğer Hükümet önlem almayacaksa, açıkça bu küraüden söy- lüyorum, eğer hükümet Cyfbruvex'in bugünkü parasız durumun- dan kurtulması için yol göstermeyecekse, sübvansiyeye sağla- mayacaksa en azından üreticiye avans vermesi için belli bir kaynak aktarmayacaksa, Cyfbruvex'in devreye girmesi mümkün değildir. Bunları geçmişte yaşadık, geçmiş yıllarda yaşadık. Bu nedenle gerçekten Sunzest konusundaki kaygılar halkımızda, Cyfbruvex içinde aynen geçerlidir. Bu yönde de eğer hükümetin aldığı kararlar varsa bunların açıklanma- sını bekliyoruz. En önemlisi Sayın Bakandan, Hükümetten öğrenmek istediğim bir husus vardır. Bir yıl önce 5 Aralık 1989 AET Komisyonu bir kararname yayınladı. Bir emirname yayınladı. Kararnameden de Öteye bir emirname yayınladı, bir talimat yayınladı ve bu talimatın da Narenciye Şahadetna- mesi orjinal ülkede olmayan, sağlık

*İhtisarı*  
Bakan tarafından kamuoyuna yayımlanması pek tabii olarak  
bir sonuç elde ederiz.

Halkımız, narenciye üreticisini merak etmektedir, merakla bekliyor ve şüpheli araçlara karşı önlemler alarak da büyük kaygılar taşımaktadır. Başta bu kaygılar nedir? Narenciye üreticisi narenciye ihracatını iki şirket, birisi kamu şirketi Cyprus'un diğeri de özel bir şirket, Maria isimliyle %95 boyutunda ihraç edilmekteydi. Yeni bu oran içerisinde Summit'in payı son yıllarda %75'leri, %80'leri aşarak geçiyordu. Ancak ki, Pally-Peck'te meydana gelen olay *özellikle* ve sermaye dağılımı olarak Kıbrıs'ta oran uzantısı olan Summit'i de etkilenmiştir, etkilenmektedir. Summit'in alım yöntemleri geçmişte evane olarak bahçe kapatmak biçiminde oluyordu. Yeni üretici ya parasızın teminatta, ürünün teminatta belli bir fiyat almaktaydı, ya yine ürünün belli bir kısmına evane olarak almaktaydı, ürünün bilahere teslim etmekte, ürünün teslim ettikten sonra da bahçeyi almaktaydı.

Şimdi ortada tarafların durum olduğu için, sürekli basında da değişikliğin haberler çıktığı için narenciye üreticisi bir güven teminatta için. Daha önceden belli bir evanede teslimatı teslim ettiği veya teslimatı teslim edeceğine söylediği Summit'de, evane bahçe teslimatı alması evane bahçeyi teslim etmesi *özellikle* kaygılarını düşmektedir. Bu durum ortada kaldırılmalıdır, bu durum sürdürülebilir. Birkaç kişinin ağzından duyulan alıp da işi güllük güllüstenlik boyutunda olduğunu söylemek olmaz *değildir*. Halktaki güven teminatta narenciye üreticisindeki güvensizliğin ortadan kaldırılması gerekir.

**ERDEM VERMİ (Lefkoşa) - Sayın Başbakan, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere Elbistan'da ihracat potansiyelinin büyük bir bölümü, 200'lere yakına tarım bakımından gelmektedir ve bu % 80'in de yine 270'lerin de üstünde 275'lik bölümünü narenciye oluşturmaktadır. Bu demektir ki, bugün için Kıbrıs Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde narenciye üretimi, narenciye ihracatı, narenciyeden gelecek olan döviz yagsal bütçe için önemlidir.**

**SALİM COŞAR (Lefkoşa) (Yerelden) - Konuşuyoruz...**

**ERDEM VERMİ (Lefkoşa) - Efendim? Tabii konuşuyorduk sanayide gerçekten iyi bir yer seçilmiştir. Ancak konutlanıyorduk bütçe değeri fevkalide düşüktür. Ve bugün sanayi için işgihlik gelinde yapılmaktadır. Ancak bu değere göre bir üretim olduğu için, köklü birde olan bir üretim olduğu için narenciye gerçekten önem vermek mecburiyetindeyiz. Şimdi buğünlerde narenciye konusunda derinleşme girişimi yapılmaktadır. Bununla ilgili değişik haberler çıkıyor. Bir gün bir bekleriz Nedir Holding'e ait Samsat, ye de Pehiy-Pek'in bir kuruluşa olan Samsat, bir takım tesislerini kapatmış, pekişime tesislerindeki işgihleri çıkararak, narenciye alanını minimum düşürmüş, bir bekleriz böyle bir haber çıkıyor. Oysa bugün bir gün bekleriz narenciye alanı devam ediyor. "İşte özel olarak getirdim." Asil Nedir'e ait gazetelerden birini Yeni Gün, özellikle bugün manşetinde narenciye üretiminin çok önemli olduğunu yazıyor. Kemi artıda. Biz Bütçe görüşürken olayı gündeme getirdik, Tarım ve Orman Bakanı bize bu konuda bilgi verdi ve bugün edilecek bir durum olduğunu söyledi. Oysa o kadar gibi edilecek konuşmaların konuşmaya yansmasını, belki bugün böyle konuşmasını arzu ettiğiniz için bu gündem dışı konuşmayı yapıyoruz ve gerçekleri, durumu ne olduğunu, bu köşkten beniz konuşmadan sonra Sayın**

**YAREN VE ORMAN BAKANI İLKAY KIRIL -** Soyun Bakan, soyun milletvekilleri; bütçe komitesinde öne aynı soruyu mütahab kalmış ve Cyprefax'ın narantıye üreticilerinin sorunları ile yakından ilgilendiğini ve bu ilginin ne olur olduğunu, bütçeye olarak ne tür tedbirler alınacağını öne kısaca açıklanmış. Bugün Soyun Ergün Vebâ arduğan aynı soruyu Meclis Genel Kurulundan sordu ve halkın özellikle bu konuda bir beklenti içerisinde olan üreticinin, narantıye üreticisinin bilgilendirilmesini istedi.

Önce bunu söylemek istiyordum; ortaya çıkan son gelişmeler nedeni ile değil, gelişmelerden daha değişik bir ifade ile Summit'in bir kriz döneminde girme riski öne Cyprefax olarak üreticilerinin elinde bulunan ihracatı yıllık 105 ton narantıyeye dış pazarlara girebilmesi için yeni temalar istenmesine girme riski bulunmaktaydı. Bu yıl öne rekortesi 160 bin ton civarındadır. ihracatı yıllık, ihracatı gerçekleştirecek olan narantıye miktarı ve rekortesi 105 bin ton dolayında olacaktır. Cyprefax olarak dış pazar araştırmaları için İngiltere öne Güne Hollanda ve diğer Avrupa ülkeleri ile yapmış olduğumuz pazar araştırmaları sonucunda ilk aşamada 55-60 bin ton narantıyeye pazarlanmasını sağlanmış bulunmaktaydı. Rilehore gelişmelerinin sürmesi ve bu miktar bugün 80 bin tona kadar çıkarılmış bulunmaktadır. Bu arada 105 bin tonu temin edilmesi için her ihtimal ölçülerek 30 bin ton <sup>değayında</sup> narantıye için gerekli tedbirde Türkiye pazarlarının açılması için ilgili merciler nezdinde girişimlerini başlatmış ve önümüzde aynı aşamaya girme riski bulunmaktayız. Biz Cyprefax olarak üreticilerinize bundan önce belirttiğiniz gibi bugün yine Meclis bütçesinden aynı soruyu soruyoruz; "Hiç kimse öne öne, narantıyeye elinde kalmayacaktır."

Biz hükümet olarak, **Cyprus** olarak **ürün** tüketicisi Sunzest işine devam eder veya etmez bütün marençiyemizi dış ülkelere pazarlayabilmek için elimizdeki tüm imkânları seferber etmiş durumdayız. Hükümet olarak **Cyprus**'in ürün pazarlaması sırasında karşılaşması söz konusu olacak olan mali sıkıntılar hükümet olarak giderilecektir. **Cyprus**'in sermaye artırımını dahil her türlü parasal yardım ve desteği hükümet tarafından geliştirilecek. Bu konuda üreticilerimizin hiçbir endişe duymalarına gerek yoktur. Zaten **Cyprus**'in ilgili personel, köylülerimizi, üreticilerimizi dolandırmakta ve bu güvenceyi bizzat üreticilerimize duyurmaktadırlar.

Sunzest'in değişik, basında çıkan değişik haberleri olduğu gerçek. Biz de başından beri **çalışarak** takip ediyoruz. Sunzest'in **günü** ister ki Sunzest bağlantı yaptığı üreticilerin mallarını alıp pazarlasın. Bu bizi ancak sevindirir. Ama belirttiğim gibi Sunzest şu veya bu nedenle **ürününün** pazarlamasını gerçekleştirmediği takdirde biz devlet olarak bu imkânı sağlayacağız. İşten atılan çalışanların konusu hakkında bugün bu kürsüden **şey** söyleyecek **şey** yok. Bilemiyorum. Bunun gerçek olup olmadığı konusunda **teyit** edilmiş bilginiz de yoktur. Bunu herhalde **özellik**teki birkaç gün içerisinde gerçek yanını öğreneceğiz.

Sayın Ergün Vehbi 5-12-89 tarihli bir karardan bahsederek **Menşe Şahadetnamesi** konusunda bir görüş belirttiler. Bu konuda **son** aldığım bilgiye göre geçmişte yapılan, gösterilen **şahadetname** aynı şekilde bu yıl ilgili yerler tarafından kabul edilmiştir. Kıbrıs Cumhuriyetinin **mühürünü** taşıyan **Menşe Şahadetnamelerinin** geçmişte de aynı şekilde **güncel** konu haline getirildiği bilinmektedir. Yalnız biz bu **şahadetname** ile bugün Avrupa'ya marençiyeye göndermiş bulunmaktayız. Dolayısıyla bu konuda bir sıkıntı duymayacağımızı tekrar belirtir saygılar sunarım.



**BAŞKAN -** Yani gönderilen, Sayın Bakan, yerine vardı mı? Yani bu yıl için limandan çıktı mı?

**İLKAY KAMIL (Girne) (Yerinden) -** Çıktı efendim.

**BAŞKAN -** Peki. İkinci gündem dışı konuşma istemi sayın milletvekilleri; Sayın Günay Caymaz'dandır; Caymaz Güzelyurt'daki antrenman sahaları ile ilgili bir istemde bulunmuştur. Okuyunuz lütfen.

**KATİP -**

**20 Kasım 1990**

**Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı,  
Lefkoşa.**

**Meclis Genel Kurulunun 20 Kasım 1990 tarihli, 19'uncu Birleşiminde, "Güzelyurt'taki antrenman sahaları ile ilgili" gündem dışı konuşma yapmak istiyorum, gereğini saygılarımla rica ederim.**

**Günay Caymaz  
U.B.F. Lefkoşa Milletvekili**

**BAŞKAN -** Buyurun Sayın Caymaz.

**ÖZEL CAYMAZ (Özel Mağara) - Sayın Başbakan, değerli milletvekilleri; Ülkemizde özellikle Güneydoğu bölgesinde son yıllarda gerçekten güzel olaylar yaşanmaktadır. İlgilerin Samsat'dan, işten durmalara, maddiye sorunlara ve buna paralel olarak halkın ve gençlerinin büyük bir kısmına ilgilendiren sorunların çözülmesine yardımcı olmaktadır. Bilindiği gibi Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde belli bölgelerde hükümet ilgili bakanlıklara sorunları değerlendirilmesinde bölge ve yerli ayırmaktadır. Güneydoğu, Girne, Lefkoşa olduğu gibi Güneydoğu bölgesinde de spor kompleksini yapma için bütçesine bir bölge ayrılmış ve gruplarımız ve ilgili bakan tarafından yapılan maddi yardımlarla bu tesislerin bir kısmına temel atılmış, bir kısmı hayata geçirilerek gençlerinin hizmetine sunulmuştur. Son yıllarda bölge halkından, sporculardan ve gruplarımızdan duyduğumuz kadar ile yerinde yaptığımız inceleme sonucu, gerçekten pek gerekliliğine inanıyoruz, niye yapıldı diye hiçbir zaman için fikir dahi yürütmedikmiş, takdir ettiğimiz yönde çalışmalar, mesleki Şehirlik Dairesi projeyi hazırlarken ilgili bakanlıkların bilgisine getirmeden bu çalışmaları başlatmıştır. Şehirlik Dairesi eminim ki hiçbir zaman sorumluluk ve düşünce içerisinde olmadan bu projeyi hazırlamış. Yalnız hayata geçirilmeden önce ilgili bakanlıklarla temas ederek, bunları daha aktif ve daha olumlu bir şekilde hayata geçirilmesi gerekmektedir. Şehirliğin bütçesine yerleri kullanma için için yapmış olduğu çalışmalar konusunda alternatif çözümler sunmaktayız. Çünkü hatırlanmadıkça hiçbir konuda hiçbir beşeri sağlayamayız. Üstüne getirdiğin konu halkımızın ve gençlerinin büyük bir kısmına ilgilendirmektedir. Fakat az önce belirttiğim gibi ilgili bakanlıkların bilgisine olayı getirmeden bu proje çizilmiş ve hayata geçirilmiştir. Ben inanıyorum ki ilgili bakanlıklar bu sorunu görecektir. Çünkü her iki bakanlığımızın da bu konuyu görmek için büyük bir çaba içerisinde olduklarını duyuyoruz, görüyoruz. Yalnız önemli olan bu çalışmalar yapıldıktan bu tesisleri rahatlıkla işletmek için gerekli ve yine üstünlüklerin ki en kısa zamanda bu sorun çözümlenecek ve büyük emekler verilerek alt yapı yapılan bu kompleks bölünmeden hayata idare ettirecektir. Hopinize saygılar sunarım.**

**BAŞKAN - Hangi Bakan yanıt verecek? Spor Bakanı?  
Spor Bakanına söz veriyorum.**

**İSMEYİ KOTAK (Gazi Mağusa) (Yarımdan) - İhtisâs de  
konuşmam, anlayışın bekliyorum nedir mesele.**

**BAŞKAN - Efendim Mustafa?**

**NESTAPA ADAOĞLU (Gazi Mağusa) (Yarımdan) - Bir kişi  
kifi efendim.**

**BAŞKAN - Kifi değilse diğerine de söz veririz.  
Spor Bakanına söz verdim önce. Başbakan Sayın Bakan.**

**GENELİK VE SPOR BAKANI ERKAN ERMEĞİ - Sayın Başbakan,  
değerli milletvekilleri; gerçekten Sayın Çaycı, gıvaci  
ve hassas dan bir konuşma yaptılar. Ben bilgi açısından  
birtakım açıklamalar yapmak istiyorum. Gerçekten de  
başlangıçta bizim bilginiz dışında bu olayın gelişimini  
gerek basından, gerekse mağduriyet durumuna ilişkin <sup>kulüplerden</sup>  
bilgi aldığımız anda ilgili yere gidip,  
yerinde saptama ve inceleme gerçekleştirdik. Kanunen sorun  
yalnızca bir spor kulübünde mağduriyetinden ziyade, gerçekten  
bölge halkının mağduriyetini getiren bir olaydır. Dolayısıyla  
bu konudaki incelemeyi İhtisâs Bakanı ile birlikte sürdürdük.  
Bu işin son aşaması olarak yaptığımız değerlendirmede bu  
gelişimin değiştirilmesi doğrultusunda karar alınmıştır  
ve gerekli çalışma İhtisâs Bakanlığının ilgili birimi tarafından  
yürütülecektir. Şimdilik bu konuda aldığımız bilgiyi sizlere  
aktarmak istedin. Teşekkür ederim.**

**BAŞKAN - Yeni basın olarak alternatif bir yol  
bulabileceklerdir öyle mi?**

**ERKAN EMEKÇİ (Bevanla)-** Alternatif yol olarak efendim Nevlevi Özerinden bir çevre yolu düşünölmöştör ki bu GÖzelyurt kasabasının yakın gelecekteki gelişimi de dikkate alınarak gündeme getirildi. Şehir içerisinde kalacak bir çevre yolu olmasın diye onun dışından Nevlevi yolunu takip ederek bir çevre yolu düşünölmöştör. Teşekkür ederim.

**BAŞKAN-** Teşekkür ederim Sayın İskân Bakanı. Sayın İskân Bakanı.

**İSKÂN BAKANİ HASAN YUMUK -** Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Batı Yolları Projesi içerisinde özellikle GÖzelyurt bölgesine çevre yolu projesinin aktif çalışmaları vardır. Ancak Batı Yolları Projesi içerisinde çevre yolunun GÖzelyurt içerisindeki güzergâhının geçmesine dair projede birşey yoktu. Ancak özellikle Karayolları ve Şehircilik Dairesi GÖzelyurt bölgesinin ilerideki gelişmesine matuf olmak üzere çevre yolu da düşünölmöş ve çevre yolu için araştırmalar yapılmıştır. Bakanlığımıza bağlı Şehircilik Dairesi bu bölgeden çevre yolunun geçmesi için üç alternatifli bir proje sunmuş ve henüz tatbikat safhasına girmeden ilgililere, ilgili Bakanlıklara, Bayındırlık Bakanlığı başta olmak üzere ilgili Bakanlıklara da bildirmiş. Şehircilik Dairesinin öngörümüş olduğu projede üç alternatif öngörölmöştör. Birincisi; şu anda gerçekten spora çok değer veren Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki spor kulüplerinin hassasiyetini bilen, kulüplerin taleplerini biraz dikkate almadan özellikle Binatlı Spor Kulübünün yapmış olduğu antreman sahasının içerisinde geçebilecek bir güzergâh, diğeri ise dereboyunu takip edebilecek, şu andaki Argaca deresi dediğimiz GÖzelyurt'un içerisinde geçen köprüyü paralel olarak geçecek olan bir güzergâh, diğeri ise yine aynı bölgeden köprü yapılarak karşıya geçmesine matuf bir projedir. Bakanlık olarak, özellikle Binatlı Spor Kulübünün

ve Baf Ölkü Yurdu Spor Kulübünün birlikte müracaatleri halinde spor kulüplerimizin yapmış oldukları bu antrenman sahasını atıl bir duruma getireceğiz. Onu özellikle Güzelyurt bölgesindeki yerleşim bölgesini çevre yolunun içerisinden geçmesiyle Güzelyurt'un tek eğlence yeri olan çarşının da değerini yitireceği nedeniyle itirazlarda bulunmuş, ilgili kuruluşların bu itirazları üzerine Bakanlığımız, Spor Bakanlığıyla birlikte aynı yörenin üç kez incelemede bulunmuş. Hatta sonuncusunu bugün TC Yardım Heyetiyle birlikte beraber gidilerek bu yörenin inceleme ve etüdüleri de yapılmıştır. Bakanlık olarak bütün hedefimiz oraya götürülen bir hizmetin, karşılığının düşünülmeden yapılan bu hizmetin, tenkitlere maruz kalmadan daha güzele daha iyiye gidebilmesidir. Zira buraya yapılacak olan bir çevre yolu, Güzelyurt bölgesinin genişletilmesine ve ilerideki trafik ihtiyacının, trafik sıkıntısının giderilmesine yöneliktir. Ancak böyle bir hizmet sunulurken, elbette ki yerleşim bölgesindeki halkın tedirginliğini de ortadan kaldırmak da görevimizdir. Bizim Bakanlık olarak bugünkü yaptığımız etüdüleri içerisinde tekrar yarın bir de incelemede bulunmak üzere bu iki güzide kulübümüzün ve Güzelyurt Belediye Başkanının itirazları da dikkate alınarak güzergâhın değiştirilmesi yönünde bir çalışmamız vardır. Bakanlığımız ve Spor Bakanlığıyla yaptığımız temaslar sonucu özellikle İskân Bakanlığı olarak bu güzergâhın mümkün olduğu kadar modern şehircilik anlayışı içerisinde ve yerleşim biriminde bulunan vatandaşlarımızı ve özellikle spor kulüplerimizi tedirgin etmeyecek bir güzergâh üzerinden geçebileceği konusunda çalışmalarımız vardır. Bu konuda çalışmalar tamamlanmış değildir. Henüz kesin durum yoktur. Ancak proje aşamasında bulunan bu araştırmanın, haklı olarak kulüpler tarafından hemen tenkite, hemen son neticeye varıldığı şeklindeki tepkilerini biz dikkate aldık.

Ümit ediyorum bu hafta içerisinde güzergahın kesinlikle yeri belli olacaktır. En kötü ihtimalle şunu söylemek istiyorum, yapılan bir yatırımın durdurulmasını istemiyoruz. Ancak alternatif bulunmadığı takdirde güzergahın en kötü ihtimalle Kalkanlı'dan Yuvacık'a geçecek yol üzerinden geçirilmesi için çalışmalarımız vardır. Bu konuda bütün arkadaşlara da söylemiş olayım. Bakanlık olarak bu sorunu kesinlikle kökünden çözümleneceğiz ve bunu çözüm aşamasına getirdiğimiz zaman halkımızın, spor kulüplerimizin sıkıntıları, ancak bu sıkıntıları da dikkate alırken modern şehircilik anlayışı içerisinde çevre yolunun gayesine hizmet edecek bir yoldan, bir güzergahtan geçmesi için çalışmalarımız devam ediyor ve bu hafta içerisinde bitecektir. Konu hakkında şu anda söyleyebileceklerim bunlardır. Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN - Evet teşekkür ederim Sayın Bakan. Yani bir tanesini tartışalım derken çevre yolunun yapılması ortadan kalkmamalıdır. Mühim olan onun da yapılmasıdır. O da çok büyük önem arzeder. Yani ona çözüm bulalım derken çevre yolunun yapılması bence daha önemlidir ama...

HASAN YUMUK (Devamla) - Sayın Başkan müsaade ederseniz zaten biraz evvel onu arzetmek istedim.

BAŞKAN - Anlaşıyor söyledığınız ama ben teyit ettirmek istedim.

HASAN YUMUK (Devamla) - Çevre yolu mutlak şekilde yapılacaktır. Ancak çevre yolu yapılırken şu anda spor kulüpleri olsun, ve gerçekten şu andaki proje Sayın Başkanım, modern şehircilik anlayışıyla bağdaşmayacak bir noktadan gelmiştir. Zira Binatlı Spor Kulübünün önünden geçen yol, şu anda Güzelyurt yöresinin bir tek eğlence yeri olan düğünlerinin, nişanlarının, sünnetlerinin yapıldığı yer olan bölgeyi de tümünden kapsadığı gibi

bu bölgenin trafik düzenini de sıkıntıya sokacak bir şeydir. Ancak bu alternatif tek bir alternatif değildir. Diğer alternatiften birisiydi. Birinci alternatif çizim safhasında ilgililerden tepki gördüğü için ama hiçbir şekilde bugün çevre yolunun yapımı tehlikeye düşecek diye bir konuyu yoktur. En iyi alternatifi, en iyi şekli bularak Güzelyurt'a en iyi hizmeti yapmaya yöneliktir. Bunu burda arzemiş olayım.

BAŞKAN - Sayın Bakan buyurun.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Eski Bakan ne diyor Sayın Bakan. Eski Bakan, Maliye Bakanı.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZIF BORMAN - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şimdi tabii Taşkent dostumuzun arzusuyla bir nebze bu kürsüyü işgal etmiş bulunuyorum.

Şimdi bizim Hükümet olarak görüşümüz şudur. Tabii arkadaşlarımız bu şimdi arzedeceğim görüş çerçevesinde çalışmalarını yapıyorlar. Bir kere ülkemizin sosyo-ekonomik hayatında Güzelyurt yöresi çok önemli bir yer işgal etmektedir. Ve bu sosyo-ekonomik hayat içerisinde şu anda karayollarının düzenlenmesi, iyileştirilmesi çalışmaları Türkiye'nin bize bahsettiği büyük bir nimettir. Korkunç harcamalar yapılmaktadır ve Kıbrıs tarihinde ister İngiliz olsun, Rum olsun bu devirde karayollarına yapılan harcamalar hiçbir tarihte yapılmış değildir. Bu bizim için büyük bir şanstır ve bu bölgenin sosyal ve ekonomik hayatının gelişmesi için de bu yolların yapılması kaçınılmazdır. Ve büyük miktarlara varan istihlak parasını ödeyen bir makam olarak, bir bakanlığın mensubu olarak bu konuda yapılan harcamalardan hiçbir suretle kaçınmıyoruz. Ama bunları söylerken elbette ki gençlerimizin de spor yapmasını, gençlerimizin de yetişmesini canı gönülden arzu ediyoruz ve yardımcı olacağız. Nitekim burda konuşan bakan arkadaşlarımız bu çalışma içerisinde. Dolayısıyla bu sahaların çevre yolunun değiştirilmek imkanı yaratılmak üzere kurtarılması en acizane temennimizdir. Hükümet olarak da şahsen bir bakan olarak da bunu söylüyorum.

Ancak bu çevre yolunun kaydırılması teknik yönden mümkün olmazsa tercihimiz ne olacak? Önemli olan budur. Bunu masaya elbette ki Hükümet koyacak ve bu konuda kararını verecek. Yol yapımı yahut bu bölgenin sosyo ekonomik hayatına büyük bir katkı sağlayacak bu çevre yolu yapımı bir sahadan daha fazla ağırlık alırsa bu devlet mevcut sahadan daha güzel bir saha yapmak suretiyle bu çevre yolunu oraya yapar. Bu böyle algılanmalıdır. Benim Maliye Bakanı olarak görüşüm budur. Zannediyorum ki Hükümet de aynı görüşümü paylaşacak, gençlerimiz, kulüplerimiz endişe etmesin. Eğer bu sahalara alınacaksa alınır, bu çevre yolu da yapılır ama devlet daha güzel bir saha da bu gençlerimize hediye eder. Saygılarımızı sunarız.

**GONAY CAYMAZ (Lefkoşa)(Yerinden)-** Sayın Başkan; bizim böyle bir iddiamız da olmadı. Yani derümlü bir konuyu gündeme getirdik. Buna cevap verdi. Hayır burda sataşma kabul ediyoruz. Kesinlikle... Burda... Lütfen.

**BAŞKAN-** Soru şeklinde sorabilirsiniz?...

**NAZIF BORMAN (Devanla)-** Şimdi Sayın Caymaz arkadaşımız konuyu başka türlü aldı. Biz kesinlikle hepimiz aynı gemideyiz zaten. Yani orda... ve ben sözlerimin başında dedim ki arkadaşlarımız zaten bu konuyu iyileştirmek için çalışıyorlar. Ama basında çıkan haberler farklı. Okundurmayacağız, şu olacak, bu olacak. Biz yani size değil de o görüşlere karşı bizim yine hepimizin görüşüdür benim söylediklerim. Yani bu tashihi yapıyorum.

**BAŞKAN-** Evet efendim, zaten bu her projede sözkonusudur. Yani on tane alternatif gelebilir ve teraziye konup tartışılır.

Teşekkür ederiz. Biraz da temülleri aştık ama zannedersen Hükümetin konuya eğildiğini memnuniyetle görmekteyiz Sayın Caymaz. İçişleri Bakanına daha sonraki bir konuda söz vereceğiz zannederim. Baha çok çeğaltmayalım şeyi...



Üçüncü ve son gündem dışı konuşma istemi Sayın İsmet Kotak'tan gelmiştir. Konusu da "Yüksek İdare Mahkemesi Yetki Yasasındaki Değişiklik Tasarısı"yla ilgilidir. İstemi okuyunuz lütfen.

KATIP-

20 Kasım 1990

K.K.T.C. Meclisi Başkanlığı,  
Lefkoşa.

"Yüksek İdare Mahkemesi Yetki Yasası" ve genelde Yargı konusu güncelliğini korumaktadır. Bu konuda "Gündem dışı" konuşma yapmak arzusunda olduğumdan gerekeni saygılarımla arz ederim.

İsmet Kotak  
Gazi Mağusa Milletvekili.

BAŞKAN- Buyurun Sayın Kotak.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; temenni ederdim bu konuyu da Ulusal Birlik Partisi milletvekillerinden herhangi biri deşmiş olsun ki biz de kamuoyu yaratma çabalarımızda başarılı olalım. Çünkü yaptığımız basın açıklamalarına, basın duyarsız kaldı. Kuruluşlara yaptığımız çağrıya, partilere yaptığımız çağrıya partiler ve kuruluşlar duyarsız kaldı ama bu ülkenin yargı mekanizmasının olumsuzluğa doğru itişisi halen durdurulmuş değildir. Onun için bu kürsüden konuşmak suretiyle kamuoyunu aydınlatmak ve kamuoyundan ses gelmesini sağlamak arzundayız. Meclise sevk edilen ve halen ertelenmiş olan Yüksek İdare Mahkemesi Yetki Yasa Tasarısı, bu ülkenin yargı mekanizmasını geriye götürecektir. Yıllar içerisinde bu halkın var olan istinaf hakkını elinden alacak ve büyük tehlikelerle halkı karşı karşıya bırakacak bir gelişmedir. Bu konuda yaptığımız açıklamalara ses gelmesini temenni etmekteyiz. Bunun tartışılması gerekmektedir. Bunun kapalı kapılar ardında iki-üç saat tartışma ile bir sonuç getireceğine inanmak elası değildir.

Bu Yasa Tasarısına Yüksek Mahkeme Başkanı karşı görüş ortaya koymuş. Bu Yasa Tasarısına Kıbrıs Türk Barolar Başkanı Sayın Osman Örek karşı tavır koymuştur. Ama ne acıdır ki Resmi Gazetede yayınlandıktan sonra Komisyona ve Meclise başvuru yapılması için ciddi bir yol açmış ve Anayasanın gereği yerine getirilmiş olmasına rağmen bu ülkede bir tek hukukçu kendisini burada kürsüden takdir etmek isterim. Avukat Ergin Ulunay yalnız görüş ve düşüncesini Meclis Başkanlığına, komisyona iletilmek üzere bildirmiştir, gerisi duyarsız kalmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu Meclisin milletvekilleri parti farkı gözetmeksizin Anayasanın 143'üncü maddesini iyice okumalı ve bu ülkede geriye götürülmekte olan yargı sistemimize karşı çıkmalıdır. Bu bu kadar basit, sessiz geçirilecek bir olay değildir ve olamaz da. Sayın Osman Örek, Meclis Komisyonuna kadar gelmiş bilgi vermiş, zamanından Anayasa Komisyonu Başkan Yardımcısı olarak gereken uyarıyı yapmıştır. Biz Komisyonda bunu bunu murat etmedik, biz istisnai hallerin de bunun içerisine girebileceğini söyledik, sizse bunu ilke haline getirmeye çalışıyorsunuz deyip görüşünü ortaya koyabilmiştir. Her nasılsa hükümet tarafından Meclise gönderilmiş olan bu Tasarının, bir an önce tamamen Meclisten geri çekilmesini ve Anayasanın 143'üncü maddesinde gerçekten anlamını bulan çerçeveye oturtulmasını dileriz. Anayasanın 143'üncü maddesi yüksek mahkemenin oluşumunu ve görev bölümünü işlerken dördüncü paragrafta;

"Yüksek Mahkeme, Başkan ve iki yargıç ile veya sadece üç yargıç ile toplanarak Yargıtay veya Yüksek İdare Mahkemesi olarak görev yapar." Demekte ve devam etmektedir. "Bu görev çerçevesinde verilen kararlar nihaidir. Başkanın oturumda bulunmadığı hallerde en kıdemli yargıç Başkanlık eder." diyor ve ikinci ancak şart bendini koyuyor.

"Yüksek Mahkemeye Yüksek İdare Mahkemesi olarak doğrudan doğruya başvurulması yasa ile gösterilen haller dışındaki başvurular, Yüksek İdare Mahkemesinde görevli tek yargıç tarafından incelenip karara bağlanır.

Tek yargıç tarafından verilecek kararlara karşı üç yargıçtan oluşan Yüksek İdare Mahkemesine istinafen başvurulabilir." Demektedir. Önünüze getirilmiş olan değişiklik, ilgili Anayasa Mahkemesi maddesinde istisnai haller için getirildiği halde bu kapsam geniş tutulmuş ve bu Yasanın yürürlüğe girmesinden sonra yargıcın yetkisi şöyle tanzim edilmek istenmiştir. Bu Yasaya ekli cetvelde gösterilen durumlar dışında kalan başvurular Yüksek İdare Mahkemesinde görevli tek yargıç tarafından incelenip karara bağlanır der ama ne acıdır ki kapsam o kadar geniş tutulmuştur ki geriye son derece dar konular kalır. 4 (1), üç yargıçtan oluşan Yüksek İdare Mahkemesi tarafından verilen kararlar kesin. Tek yargıç tarafından verilecek kararlara karşı üç yargıçtan oluşan Yüksek İdare Mahkemesinde istinafa başvurulabilir. Burada da ayan beyan görülmektedir ki az sonra göreceğiniz yetkili makamlar tarafından verilen kararlar ve yapılan uygulamalar üç yargıçlı Yüksek İdare Mahkemesine götürüldüğünde kesinleşecektir. Hiçbir istinaf hakkınız da yoktur. Buna ne girmektedir? İskan Topraklandırma ve Eşdeğer Mal Yasası uyarınca oluşturulan <sup>komisyon</sup> işlemler ve kararları. Yani bundan böyle vatandaş zamanında kapan kaptı, alan aldı, satan sattı. Bu geçtikten sonra başvuracaksınız, komisyon kararına veya bakanın kararına. Söylüyorum, Bakanlar Kurulu kararları da geliyor bunun içine. Bakanlıkların işlemler ve kararları giriyor. İskan sözkonusu olduğunda yasa kapsamında verilen kararlar oluyor. Nereye başvuracaksınız? Üç yargıçlı mahkemeye başvuracaksınız. O karar verdi, Osmanlı Kadısı gibi kararı karardır, bir daha <sup>4. Ukanca</sup> ~~başvuru~~ çıkacak veya istinaf edeceğiniz bir makam yoktur. 1960'dan önce Londra'daki üst mahkemeye bile başvururdunuz. Kraliyet Mahkemelerine başvururdunuz. 1960'dan sonra belirli mekanizmalar vardı, şimdi bu tamamen ortadan kaldırılmaktadır.

ve bunun kabul edilebilir yanı yoktur. Bakanlar Kurulu herhangi bir karar verirse, sizin bir tek başvuracağınız yer kalmaktadır. Üç yargıçlı İdare Mahkemesi görecektir. Kararını verecek ve orada bitecektir. O mahkemenin kararını istinaf edemeyeceksiniz. Yapılan gelişme budur ve kapsam son derece geniştir. Kamu Hizmeti Komisyonu'nun işlem ve kararları bugüne kadar bu Kamu Komisyonunun verdiği yığınla karar mahkemelerden geri dönmüştür ve buna bile istinaf hakkı vermeme eğilimi vardır. Eğilimi değil, bu yasanın içine yerleştirilmiştir.

Yine Motorlu Araçların İzin Makamı dediğimiz makamın verdiği ve yukarıda sıralanan organ ve kuruluşların ihmalleri. Yani bir Bakan kendi üzerine düşen görevi ihmal edecek, siz zarara uğrayacaksınız, mahkemeye başvurduğunuzda bir tek yerde kararınız alınacak, üç yargıçla oturacak mahkeme kararını verecek, bunun kararını da istinaf etme hakkınız yoktur. Olan olmuş, torba dolmuştur. Ben bu konuşmayı burada yeniden bir kamuoyu yaratmak için yaptım. Bunu sürdüreceğim. Bu memlekette Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini ilân ettik. Yeni bir Anayasa kabul ettik. Ama kimseyi insanlarımızın haklarının üzerine basa basa demokrasimizi ve bunun içindeki yargı yetkimizi istinaf hakkımızı elimizden almasına murat etmedik. Saygılar sunarım.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden)- Adalet Bakanımız yok.

BAŞKAN- Hükümet adına yanıt vermek isteyen?

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Başbakan verebilir efendim.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamlı)- Adalet Bakanı yok.

**TESBİT EDİLEMEYEN BİR MİLLETVEKİLİ- Komisyon Başkanı**  
versin.

**ERGÜN YEMİ (Yerinden)(Devamla)-** Olmaz efendim  
Komisyon Başkanı. Komisyon Başkanı olur mu efendim?

**İSMET KOTAK (Gazimağusa)(Yerinden)-** İçtüzük Hükümet  
der.

**BAŞKAN- Hükümet adına...** Efendim konu... O zaman  
ben söyleyim. Hükümet adına biri yanıt verecek durumda  
değil. Fakat gündem dışı konuşmalara Hükümet yanıt verir  
efendim.

**İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)-** Komite Başkanlarıyla  
bizi karşı karşıya mı getiriyorsunuz?

**BAŞKAN- Milletvekillerine...** Hayır, olayı bir de  
Genel Kurulun bilgisine getirmişlerdir. Konu Komitede  
tartışılmaktadır. İki kezdir Komite Başkanı olayı daha  
derinden inceleyebilmek ve tartışmaları dinlemek için erte-  
lemektedir. Ben de olaya mehalidar oldum. Bu konuda  
Komiteden, Üyelerden, Başkandan anlayış gelmektedir. Onun  
için konu zaten tartışmadadır. Başka bir iddiası da  
yok Sayın Kotak'ın.

**GÜNER GÖKTÜĞ (Lefkoşa)(Yerinden)-** Sayın Kotak'a  
vereceğimiz cevap aynen komitedeki olacak efendim.

**BAŞKAN- Efendim, Genel Kurula geldiğinde...** Sayın  
Göktüğ; Genel Kurula geldiğinde biraz sabırlı olursak  
veririz efendim. Yani daha adil olacağız...

**İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)-** İstedğim budur  
Sayın Güner Göktüğ. İstedğim tartışılmasıdır. Haklarını  
alıyorsunuz ellerinden.

**BAŞKAN-** Evet, evet, bunun için şeyi bozmamam, içtüzü-  
de ters düşemeyiz.

**MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden)-** Sayın  
Başkan; bir deyişte bulunayım. Sayın Kotak; gerçi yani...

**BAŞKAN-** Usul hakkındaysa söz verebilirim.

**MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla)-** Usul hakkında.  
Usul hakkında... Kısaca oturduğum yerden söyleyim. Yani  
herhangi bir milletvekilini muhalefet veya iktidar,  
herhangi bir savı, bir öneriyi ortaya konulduğunda ille  
ki o konuya ilgili Bakan yahut Hükümetin cevap vermesi  
gereği diye bir zorunluluk yoktur.

**İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)-** içtüzük öyle der.

**MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla)-** her grubun  
bir grup sözcüsü var.

**BAŞKAN-** Bu hariç.

**MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla)-** Müsaade buyurum.  
Her grubun grup sözcüsü de, o grup sözcüsü gerekmesi  
halinde hükümet adına da, grup adına da anlatabildim  
mi, görüş beyan edebilir. Parlamenter teamüller böyle.

**İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)-** Olmaz efendim,  
nasıl?

**BAŞKAN-** O... Peki efendim...

**İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Sayın Başkan;**  
usul hakkında.

**BAŞKAN-** benim bildiğim bu ana kadar, gündem dışı konuşmadır efendim. Gündem dışı konuşmadır.

**İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Sayın Başkan;**  
usul hakkında.

**BAŞKAN-** Buyurun Sayın Kotak.

**İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Efendim, Sayın Adaoğlu'na** saygımız sonsuz, demokrasiye bağlılığına da inancımız sonsuz, ama Yenağra parlamentosunda bile bir usul vardır ve eğer içtüzük yoksa ona uyamazsınız. İçtüzüğü değiştirirsiniz, önüne gelen konuşur dersiniz, burası da Yenağra parlamentosuna döner.

**BAŞKAN-** Öyle efendim, öyle. Çok teşekkür ederiz. Efendim bu bir gündem dışı konuşmadır.

**İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Sayın Kotak; Yenağra** parlamentosu yok.

**BAŞKAN-** Bugün yanıt verilemezse yarın verilir. Hiç acelesi yoktur.

Sayın milletvekilleri; bir de sunuşumuz var. Okuyunuz lütfen.

Sayın Kenan Akın, Gazi Mağusa milletvekili bir izin istemi var veya izninin uzatılma istemi var. Okuyunuz lütfen.

II. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULU SÖZÜSÜ (1990)

KATİP-

16 Kasım 1990

K.K.T.C. Meclis Başkanlığı,  
Lefkoşa.

İşlerimin uzaması nedeniyle almış olduğum yurt dışı iznimin 10 gün uzatılmasını bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Kenan Akın  
YDP Gazi Mağusa Milletvekili

BAŞKAN- Telefoniye istenmiştir efendim. Not ettik, telefon etti arkadaş ve onun adına uygun görüyoruz. Zaten kendisini zorla getirtme istek ve olanağımız da yoktur.

Gerekli izin verilmiştir.



**BAŞKAN -** Sayın milletvekilleri; böylece gündem tamamlanmıştır. Gelecek birleşim aksine bir görüş yoksa 27 Kasım Salı günü saat 10.00'da yapılacaktır.

**TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) -** 11.00'de Sayın Başkan. 11.00'de olmasını öneriyorum.

**BAŞKAN -** Niçin Sayın Atasayan? Grup Başkan Vekilini dinliyorum ben.

**MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden) -** Saat 10.00'da efendim.

**BAŞKAN -** Saat 10.00'da efendim.

**Birleşimi kapatıyorum. Teşekkür ederim.**

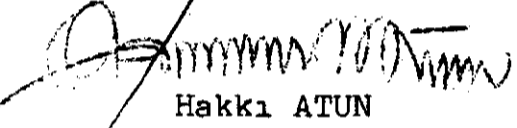
**Kapanış saati: 15.45**

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ  
CUMHURİYET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

14 Kasım 1990

Sayın Milletvekilleri;

Cumhuriyet Meclisinin aşağıda belirtilen gündemle yapacağı birleşime katılmanızı saygılarımla rica ederim.

  
Hakkı ATUN  
Cumhuriyet Meclisi Başkanı

DONEM: II

YIL: I

CUMHURİYET MECLİSİ  
19'uncu Birleşim  
20 Kasım 1990, Salı  
Saat: 10.00

GÜNDEM:

- I. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI.
- II. ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER.
- III. SEÇİMLER VE OYLAMASI YAPILACAK İŞLER.
- IV. SORULAR
- V. GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASI.
- VI. GÖRÜŞÜLECEK TASARI VE ÖNERİLER İLE KOMİTELERDEN GELEN DİĞER İŞLER.

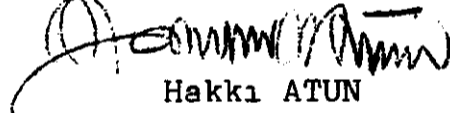
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ  
CUMHURİYET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

16 Kasım 1990

Sayın Milletvekilleri,

20 Kasım 1990 Salı günü yapılacak olan On Dokuzuncu Birleşimin başlama saati 10.00 yerine 14.30 olacaktır.

Bilgi edinmenizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

  
Hakkı ATUN  
Cumhuriyet Meclisi Başkanı

**KUZey KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ****CUMHURİYET MECLİSİ****TUTANAK DERGİSİ**

19'uncu Birleşim  
20 Kasım 1990, Salı

**İÇİNDEKİLER**

Sayfa

**I. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI****A. GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR**

1. Lefkoşa Milletvekili Sayın Ergün Vehbi'nin  
"Narenciye ihracatındaki Gelişmeler" konulu  
gündem dışı konuşması. 1030-1034  
-Tarım ve Orman Bakanı Sayın İlkay Kamil'in  
bu konuşmaya ilişkin yanıtı. 1035-1037
2. Ulusal Birlik Partisi Lefkoşa Milletvekili Sayın  
Günay Caymaz'ın, "Güzelyurt'taki antreman saha-  
ları ile ilgili" gündem dışı konuşması. 1038-1039  
-Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Erkan Emekçi'nin,  
bu konuşmaya ilişkin yanıtı. 1039-1040  
-İskan Bakanı Sayın Hasan Yumuk'un sözkonusu  
konuya ilişkin açıklaması. 1040-1041  
-Ekonomi ve Maliye Bakanı Sayın Nazif Borman'ın,  
konuya ilişkin açıklaması. 1043-1045
3. Gazi Mağusa Milletvekili Sayın İsmet Kotak'ın,  
"Yüksek İdare Mahkemesi Yetki Yasasındaki Değişiklik  
Tasarısı" ile ilgili gündem dışı konuşması. 1045-1048

**B. BİLGİYE SUNULANLAR**

1. Gazi Mağusa Milletvekili Sayın Kenan Akın'ın,  
yurtdışı izninin uzatılmasına ilişkin Tezkeresi. 1052

- 1029 -

BİRİNCİ OTURUM

AÇILIŞ SAATİ: 14.50

BAŞKAN : Hakkı Atun

KATİP : Muharrem Söylemez

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin II'nci Dönem, I'inci Yasama Yılı'nın 19'uncu Birleşimini açıyorum. Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.

( Ad okunarak yoklama yapıldı.)

KATİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı vardır.

Bugünkü gündemimizde görüşülecek konu yalnız Başkanlığın genel Kurula sunuşlarıdır. Bu çerçevede üç tane gündem dışı konuşma istemi vardır. Sırası ile söz vereceğim. İlk istem Sayın Ergün Vehbi'dendir. "Narenciye ihracatındaki Gelişmeler" ile ilgili olarak. Okuyunuz lütfen.

KATİP -

19 Kasım 1990

KKTC Meclis Başkanlığına,

"Narenciye ihracatındaki gelişmeler" konulu gündem dışı bir konuşma yapmak istiyorum. Gerekli işlem için durumu bilgilerinize sunarım.

Ergün Vehbi  
Lefkoşa Milletvekili

BAŞKAN - Buyurum Sayın Ergün Vehbi.

../1030

ERGÜN VEMBE (Lefkoşa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere ülkemizde ihracat potansiyelinin büyük bir bölümü, %30'lere yakını tarım kesiminden gelmektedir ve bu % 30'in de yine %70'lerin de üstünde %75'lik bölümünü narenciye oluşturmaktadır. Bu demektir ki, bugün için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde narenciye üretimi, narenciye ihracatı, narenciyeden gelecek olan döviz yaşamsal boyutta öneme sahiptir.

SALİH COŞAR (Lefkoşa) (Yerinden) - Konfeksiyoncular...

ERGÜN VEMBE (Devamla) - Efendim? Tabii konfeksiyonda sanayide gerçekten iyi bir yer sahibidir. Ancak konfeksiyonda katma değer fevkalâde düşüktür. Ve çoğu zamanda fason işçilik şeklinde yapılmaktadır. Ancak bu doğrudan doğruya bir üretim olduğu için, kökleri bizde olan bir üretim olduğu için narenciyeye gerçekten önem vermek mecburiyetindeyiz. Şimdi bugünlerde narenciye konusunun darboğaza girdiği anlaşılmaktadır. Basında muhtelif değişik haberler çıkıyor. Bir gün bir bakıyoruz Nadir Holding'e ait Sunzest, ya da Polly-Peck'in bir kuruluşu olan Sunzest, bir takım tesislerini kapatmış, paketleme tesislerindeki işçileri çıkarmış, narenciye alımını minimuma düşürmüş, bir bakıyoruz böyle bir haber çıkıyor. Oysa başka bir gün bakıyoruz narenciye alımı devam ediyor. İşte özel olarak getirdim. Asil Nadir'e ait gazetelerden birisi Yeni Gün, özellikle bugün manşetinde narenciye üreticisinin çok memnun olduğunu yazıyor. Konu ortada. Biz Bütçe görüşürken olayı gündeme getirdik, Tarım ve Orman Bakanı bize bu konuda bilgi verdi ve kaygı edilecek bir durum olmadığını söyledi... Önce o kuyu gibi odada konuşulanların kamuoyuna yansımaları, halka basın yoluyla yansımaları arzu ettiğim için bu gündem dışı konuşmayı yapıyorum ve gerçeklerin, durumun ne olduğunun, bu kürsüden benim konuşmamdan sonra Sayın

Bakan tarafından kamuoyuna yaratılrsa pek tabii olumlu bir sonuç elde ederiz.

Halkımız, narenciye üreticisi olarak içindedir, merakla bekliyor ve istikrarlı bir şekilde olarak büyük kaygılar taşımaktadır. Taşındığı kaygılar nereden kaynaklanıyor? Bunun nedeni narenciye ihracatını iki şirket, birisi kamu şirketi Syprouvex diğeri de özel bir şirket, ürünün kotalarla 195 boyutunda ihraç edilmekteydi. Yani bu oran içerisinde Sunzest'in payı son yıllarda %75'leri, %80'leri aşarak geçiyordu. Demek ki, Polly-Peck'te meydana gelen krize güçlüğü ve sarsıntı değil olarak Kıbrıs'ta onun unvanı olan Sunzest'i de etkilemiştir, etkilenmektedir. Sunzest'in tüm yöntemleri geçmişte evans alarak bahçe kapatmak biçiminde olmaktadır. Yani üretici ya evansın tamamını, ürününün tamamına belli bir fiyat karşılığında, ya da evansın belli bir kısmını evans olarak almaktadır, ürünü bilelere teslim etmekte, ürünün teslim ettikten sonra da bahçeyi almaktadır.

Şimdi ortada tereddütlü durum olduğu için, sürekli olarak da gelişmeler bekler çıktığı için narenciye üreticisi bir güven bunalımı içindedir. Daha önceden belli bir evansla malını teslim ettiği veya malını teslim edeceğini söylediği Sunzest' de, acaba bahçe malını aldığı evans karşılığı teslim etmesini mi kaygılanıyor düşünmektedir. Bu durum ortadan kaldırılmalıdır, bu durum çözümlenmelidir. Birkaç kişinin ağzından çıkan sözler de işi farklı gümbetlik boyutunda olduğunu söylemek olası değildir. Halktaki güven bunalımının narenciye üreticilerinin güvenliğinin ortadan kaldırılması gerektir.

Asil Nadir Beyin gazetelerine göre Sunzest alımlara devam edecektir, paketlemeler çalışacak, konsantre tesisi çalışacaktır, iskarta alınacaktır, greyppfruit, limonlar alınacaktır. Yani herşey tamam. Ancak Sayın Bakanın bize komitede verdiği bilgiye göre Sunzest'in boşluğunu doldurmak üzere hükümetimizin ve dolayısıyla da Cypfruvex'in girişimleri vardır. Bu yılki narenciye ihracatının 105.000 ton olması planlanmıştır. Bunun da büyük bölümü için Cypfruvex aracılığı ile 50-60.000 tonu için bağlantı bile yapılmış. Yani ihracat bağlantıları yapılmış. Temenni ederiz ki bunlar doğru olsun. Ancak ben narenciye üreticisi için konuyu gündeme getiriyorum. Bugünden tezi yok eğer ilişkiniz yoksa, eğer bunu yapmadınızsa narenciyenin önemi ne binæen halk güvensizliğini ortadan kaldırmak üzere Tarım Bakanlığı , Cypfruvex, Sunzest masaya oturmalı ve sorunlara birbirlerini anlayacak biçimde çözüm getirmelidirler. Bu getirilecek olan çözümler de halka, özellikle de narenciye üreticisine açıklanmalıdır. Böyle bir yönteme gidildiği takdirde o güven bunalımının ortadan kalkması mümkün olacaktır. Eğer tek yönlü olarak Sunzest yetkilileri başka bir şey söyleyecekse, Cypfruvex yetkilileri ortada görülmeyecekse, Bakanlık ise bambaşka şeyler söyleyecekse bu yıl narenciye üreticisinin geleceğinde gerçekten kaygılar taşımakta haklıdır. Narenciye üreticisi ve biz de Ülkemizin en büyük ihracat kaynağının kaderi hakkında kaygılar taşımakta haklı duruma geleceğiz. Halkımız özellikle narenciye üreticisinin hükümetten öğrenmek istediği birtakım sorular vardır, birtakım hususlar vardır. Bu soruları ben kendime göre sıralıyorum. Sayın Bakan bunları yanıtlarsa ve halkımıza da bunlar yansıtılırsa zannederim ki olumlu bir iş yapmış oluruz. Birincisi, kapatılan tesislerin durumu nedir? Sunzest hangi tesisleri kapatmıştır? Tekrar açma durumu var mıdır? İkincisi, işten atılanlar konusunda, yani ödeme güçlüğü içerisinde olan Polly-Peck'in yan kuruluşlarının habire çıkarttıkları işçiler, emekçiler konusunda Hükümetimiz ne tedbirler düşünmektedir? Eğer



alınacak birtakım tedbirler varsa bunlar kısa yoldan kamuoyuna açıklanmalıdır. Üçüncüsü narenciye pazarlaması için. Gerçekten sadece 50-60.000'ten için şu anda bir pazar bulunmuşsa geri kalan yarısı için, yani 50.000 tonluk narenciye pazarı için ne düşünülmektedir? İrtibat var mıdır? Diğer bir soru Cypfruvex bu yıl, geçmiş yılların tersine süratle ve etkili biçimde narenciye piyasasına girecek midir? Eğer girecekse Cypfruvex'i bataklık durumundan kurtarabilmek için Hükümetin alacağı önlemler nelerdir? Eğer Hükümet önlem almayacaksa, açıkça bu kürsüden söylüyorum, eğer Hükümet Cypfruvex'in bugünkü parasız durumundan kurtulması için yol göstermeyecekse, sübvansiyeye sağlamayacaksa en azından üreticiye avans vermesi için belli bir kaynak aktarmayacaksa, Cypfruvex'in devreye girmesi mümkün değildir. Bunları geçmişte yaşadık, geçmiş yıllarda yaşadık. Bu nedenle gerçekten Sunzest konusundaki kaygılar halkımızda, Cypfruvex içinde aynen geçerlidir. Bu yönde de eğer Hükümetin aldığı kararlar varsa bunların açıklanmasını bekliyoruz. En önemlisi Sayın Bakandan, Hükümetten öğrenmek istediğim bir husus vardır. Bir yıl önce 5 Aralık 1989 AET Komisyonu bir kararname yayınladı. Bir emirname yayınladı. Kararnameden de öteye bir emirname yayınladı, bir talimat yayınladı ve bu talimatın da Menşe Şahadetnamesi orijinal ülkeden olmayan sağlık

güçlenmesi bakımından Ürülerin AET'ye ithali yasaklandı. Şimdi görüyoruz ki bu yasaklama konusunda daşık Ürünler büyük bir kısmını ihraç eden Polly-Pock sakıntı durumundadır. Bu sakıntıya nedeni ile de AET'yi Luxembourg Adalet Divanı nezdinde mahkemeye vermiş bulunuyoruz. Gerçekten bir engellene var mıdır? Marousiyenise yünelik, Avrupa'ya marousiyenise girisine yünelik bir engellene var mıdır, devam ediyor mu? Eğer devam ediyorsa Summit'in Şişme güçlüğünden, Polly-Pock'in tehlikeli biçimde sallanmasından çok daha Ötaye bir tehlike ile KEC, Kuvay Kıbrıs Türk Cumhuriyeti karşı karşıyadır demektir. Bizim öğrendiğimiz kadar ile AET eskiden yaptığımız emel bundan böyle kabul etmeyecektir. Eğer marousiye ihraçında Kıbrıs Cumhuriyeti emel bizzat bizim kullanmamız biçiminde hazırlanan belgeleri bundan böyle kabul etme niyeti yoktur. Durum bu mu? Yoksa bu konuda yapılan ihraçat beşlentilerinde sorun güdüldü mü? Bu konuda da Sayın Bakan bilgi verir ve Üreticileri ve tüketicileri aydınlatırsanız memnun oluruz.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; gerçekten marousiye sektöründe bir kriz, beşlentide beşlentide yaşanıyor. Bunun Ürünlerin kısa yoldan sorunun güdüldüğüne ilgilidir. Bu kısa yoldan sorunun güdüldüğü için emel bizzat emel ile devrede olması şarttır. Emel kadar emel ne yanlış ki devrede görmedik, Üretici de görmediği için kaygılar taşınmaktadır. İnşallah bundan böyle devreye girer ve Üretici de rahatlaşır olur. Saygılar sunarım.

**BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Vekil.**

**TARIM VE ORMAN BAKANI İLKY KEMİL - Sayın Bakan, emel istiyorum...**

**BAŞKAN - Sayın Bakan buyurun.**

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that this is essential for the proper management of the organization's finances and for ensuring compliance with relevant laws and regulations.

2. The second part of the document outlines the various methods used to collect and analyze data. It describes how this information is used to identify trends, assess performance, and make informed decisions. The document also highlights the need for regular updates and reviews of the data to ensure its accuracy and relevance.

3. The third part of the document focuses on the role of technology in modern business operations. It discusses how digital tools and platforms have revolutionized the way companies operate, from streamlining processes to enhancing customer experiences. The document also addresses the challenges associated with data security and privacy in the digital age.

4. The fourth part of the document explores the impact of globalization on business. It discusses how international trade and investment have created new opportunities for growth and expansion, while also presenting new challenges and risks. The document emphasizes the need for companies to adapt to a global market and to foster cross-cultural understanding and collaboration.

5. The fifth part of the document discusses the importance of innovation and research and development (R&D) in driving long-term success. It highlights how investing in new technologies and ideas can lead to competitive advantages and sustainable growth. The document also notes the need for a supportive organizational culture that encourages creativity and risk-taking.

6. The sixth part of the document addresses the issue of human resources and talent management. It discusses the importance of attracting, developing, and retaining top talent to drive organizational performance. The document also highlights the need for ongoing training and development to keep employees up-to-date with the latest skills and knowledge.

7. The seventh part of the document discusses the role of corporate social responsibility (CSR) in building a strong brand and reputation. It emphasizes that companies have a responsibility to their stakeholders beyond just providing products and services. The document also notes that CSR can lead to increased customer loyalty and improved financial performance.

8. The eighth part of the document discusses the importance of effective communication and collaboration within an organization. It highlights how clear communication and teamwork are essential for achieving common goals and overcoming challenges. The document also notes the need for a strong organizational culture that values transparency and open communication.

9. The ninth part of the document discusses the importance of risk management and contingency planning. It emphasizes that companies must be prepared to respond to unexpected events and challenges. The document also notes that a proactive approach to risk management can help minimize potential losses and ensure business continuity.

10. The tenth part of the document discusses the importance of financial management and budgeting. It emphasizes that sound financial practices are essential for the long-term success of any organization. The document also notes the need for regular financial reviews and adjustments to ensure that the organization is on track to meet its goals.

şahadetnamesi bulunmayan ürünlerin AB'ye ithali yasaklandı. Şimdi görüyoruz ki bu yasaklama sonucunda daha önce ürünün büyük bir kısmını ihraç eden Polly-Peck sıkıntı duyulmaktadır. Bu sıkıntısı nedeni ile de AB'yi Luxemburg Adalet Divanı nezdinde mahkemeye vermiş bulunuyoruz. Gerçekten bir engelleme var mıdır? Narenciyemize yönelik, Avrupa'ya narenciyemizin girmesine yönelik bir engelleme var mıdır, devam ediyor mudur? Eğer devam ediyorsa Sunzest'in ödeme gücünden, Polly-Peck'in tehlikeli biçimde sellenmesinden çok daha öteye bir tehlike ile KKTC, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti karşı karşıyadır demektir. Bizim öğrendiğimiz kadarı ile AB eskiden yaptığımız usulü bundan böyle kabul etmeyecektir. Efendim narenciye ihracatında Kıbrıs Cumhuriyeti mührünü bizzat bizim kullanmamız biçiminde hasarlı olan belgeleri bundan böyle kabul etme niyeti yoktur. Durum bu mu? Yoksa bu konuda yapılan ihracat bağlantılarında sorun çözümlendi mi? Bu konuda da Sayın Bakan bilgi verir ve üreticileri ve kamuoyumuzu aydınlatırsa memnun oluruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gerçekten narenciye sektöründe bir kriz, beğensekde beğenmesekde yaşıyoruz. Benim önerilerim kısa yoldan sorunun çözümüne ilişkindir. Bu kısa yoldan sorunun çözümü için hükümet bütün gücü ile devrede olmalı şarttır. Bugüne kadar hükümeti ne yazık ki devrede görmedik, üretici de görmediği için kaygılar taşımaktadır. İnşallah bundan böyle devreye girer ve üretici de rahatlamış olur. Saygıları sunarım.

B.ŞAN - Teşekkür ederim Sayın Vehbi.

B.ŞAN VE ÖZELİN B.ŞAN'IN İZLEYİCİSİ KAMİL - Sayın Başkan, söz istiyorum...

B.ŞAN - Sayın Bakan buyurun.

MECLİS VE GENEL BAKANI İBRAHİM KANUN - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Bütçe Komisyonunda dün aynı soruya muhatap kalmıştım ve Cyprufex'in narenciye üreticilerinin sorunları ile yarıktan ilgilendiğini ve bu ilginin neler olduğunu, Hükümet olarak ne tür tedbirler aldığımızı dün kısaca açıklamıştım. Bugün Sayın Ergün Vehbi arkadaşım aynı soruyu Meclis Genel Kurulundan sordu ve baskın özellikle bu konuda bir beklenti içerisinde olan üreticinin, narenciye üreticisinin bilgilendirilmesini istedi.

Önce şunu söylemek istiyorum; ortaya çıkan son gelişmeler nedeni ile değil, gelişmelerden daha değişik bir ifade ile Sunzest'in bir kriz dönemine girmesinden önce Cyprufex olarak üreticilerimizin elinde bulunan ihracatı yıllık 105 ton narenciyenin dış pazarlara girebilmesi için yeni temaslar içerisinde girmiş bulunmaktaydık. Bu yıl ürün rekoltesi 160 bin ton civarında. İhracatı yıllık, ihracatı gerçekleştirilecek olan narenciye miktarı ve rekoltesi 105 bin ton dolayında olacaktır. Cyprufex olarak dış pazar araştırmaları yapmaya başladık, başta İngiltere olmak üzere Hollanda ve diğer Avrupa ülkeleri ile yapmış olduğumuz pazar araştırmaları sonucunda ilk aşamada 55-60 bin ton narenciyenin pazarlamasını sağlamış bulunmaktaydık. Bilhassa çalışmalarımız süratli ve bu miktar bugün 80 bin tona kadar çıkarılmış bulunmaktadır. Bu arada 105 bin tonun tamamlanması için her ihtimal düşünülerek 50 bin ton dolayında narenciye için gerektiği takdirde Türkiye pazarlarının açılması için ilgili merciler nezdinde girişimlerimi başlatmış ve olumlu sonuç alınma aşamasına girmiş bulunmaktayız. Biz Cyprufex olarak üreticilerimize bundan önce belirttiğimiz gibi bugün yine Meclis kürsüsünden aynen şunu söylüyoruz; "Hiç kimsenin ürünü, narenciyesi elinde kalmayacaktır."

Biz Hükümet olarak, Cypfruvex olarak ürünün tümünü Sunzest işine devam eder veya etmez bütün narenciyemizi. dış ülkelere pazarlayabilmek için elimizdeki tüm imkânları seferber etmiş durumdayız. Hükümet olarak Cypfruvex'in ürün pazarlaması sırasında karşılaşması sözkonusu olacak olan mali sıkıntılar hükümet olarak giderilecektir. Cypfruvex'in sermaye artırımını dahil her türlü parasal yardım ve desteği Hükümet tarafından geliştirilecek. Bu konuda üreticilerimizin hiçbir endişe duymalarına gerek yoktur. Zaten Cypfruvex'in ilgili personeli köylerimizi, üreticilerimizi dolaşmakta ve bu güvenceyi bizzat üreticilerimize duyurmaktadırlar.

Sunzest'in değişik, basında çıkan değişik haberleri olduğu gerçek. Biz de başından beri takip ediyoruz. Sunzest'in gönül ister ki Sunzest bağlantı yaptığı üreticilerin mallarını alıp pazarlasın. Bu bizi ancak sevindirir. Ama belirttiğim gibi Sunzest şu veya bu nedenle ürününün pazarlamasını gerçekleştirmediği takdirde biz devlet olarak bu imkânı sağlayacağız. İşten atılan çalışanların konusu hakkında bugün bu kürsüden ~~benim~~ söyleyecek bir şeyim yok. Bilemiyorum. Bunun gerçek olup olmadığı konusunda teyit edilmiş bilgimiz de yoktur. Bunu herhalde önümüzdeki birkaç gün içerisinde gerçek yanını öğreneceğiz.

Sayın Ergün Vehbi 5,12,89 tarihli bir karardan bahsederek Menşe Şahadetnamesi konusunda bir görüş belirttiler. Bu konuda son aldığım bilgiye göre geçmişte yapılan, gösterilen şahadetname aynı şekilde bu yıl ilgili yerler tarafından kabul edilmiştir. Kıbrıs Cumhuriyetinin mührünü taşıyan Menşe Şahadetnamelerinin geçmişte de aynı şekilde güncel konu haline getirildiği bilinmektedir. Yalnız biz bu şahadetname ile bugün Avrupa'ya narenciye göndermiş bulunmaktayız. Dolayısıyla bu konuda bir sıkıntı duymayacağımızı tekrar belirtir saygılar sunarım.

BAŞKAN - Yani gönderilen Sayın Bakan, yerine vardı mı? Yani bu yıl için limandan çıktı mı?

İLKAY KAMİL (Girne) (Yerinden) - Çıktı efendim.

BAŞKAN - Peki. İkinci gündem dışı konuşma istemi sayın milletvekilleri; Sayın Günay Caymaz'dandır. Caymaz, Güzelyurt'daki antreman sahaları ile ilgili bir istemde bulunmuştur. Okuyunuz lütfen.

KATİP -

20 Kasım 1990

Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı,  
Lefkoşa.

Meclis Genel Kurulunun 20 Kasım 1990 tarihli, 19'uncu Birleşiminde, "Güzelyurt'taki antreman sahaları ile ilgili" gündem dışı konuşma yapmak istiyorum, gereğini saygılarımla rica ederim.

Günay Caymaz  
U.B.P Lefkoşa Milletvekili

BAŞKAN - Buyurun Sayın Caymaz.

GÜNAY ÇAYIR (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ülkemizde özellikle Güzelyurt bölgesinde son günlerde gerçekten güncel olaylar yaşanmaktadır. İşçilerin Sunzest'den, işten durmaları, narenciye sorunları ve buna paralel olarak halkın ve gençlerimizin büyük bir kısmını ilgilendiren entrepen sahaları sorunu vardır. Bilindiği gibi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde belli bölgelerde Hükümet, ilgili bakanlıklara amaçları doğrultusunda bölge ve yerleşim yerlerinde Güzelyurt, Girne, Lefkoşa olduğu gibi Güzelyurt bölgesinde de spor kompleksi yapımı için böylesine bir bölge ayrılmış ve kulüplerimiz ve ilgili bakan tarafından yapılan maddi yardımlarla bu tesislerin bir kısmına temel atılmış, bir kısmı hayata geçirilerek gençlerimizin hizmetine sunulmuştur. Son günlerde bölge halkından, sporculardan ve kulüplerden gündüğümüz ve duyduğumuz kadarı ile yerinde yaptığımız inceleme sonucu, gerçekten çok gerekliliğine inanmışız, niye yapıldı diye hiçbir zaman için fikir edhi yürütmedikmişiz, takdir ettiğimiz ve yol çalışmalarını, markef şehircilik Dairesi projeyi hazırlarken, ilgili bakanlıkların bilgisine getirmeden bu çalışmalara başlamıştır. Şehircilik Dairesi muhakkak ki hiçbir zaman artniyet ve düşünce içerisinde olmadan bu projeyi hazırlamış. Yalnız hayata geçirilmeden önce ilgili bakanlıklarla temas ederek, bunları daha aktif ve daha olumlu bir şekilde hayata geçirilmesi gerekmektedir. Şehirciliğin böylesine yerleri kullanma açmak için yapmış olduğu çalışmalar sonucunda alternatif bir yapıyı gerektirdiğini düşünmekteyiz. Çünkü katılım olmadan, hiçbir konuda hiçbir başarı sağlayamayız. Gündeme getirdiğim konu halkımızın ve gençlerimizin büyük bir kısmını ilgilendirmektedir. Fakat az önce belirttiğim gibi ilgili bakanlıkların bilgisine olayı getirmeden bu proje çözülmüş ve hayata geçirilmiştir. Ben inanıyorum ki ilgili bakanlıklar bu sorunu çözecektir. Çünkü her iki bakanlığımızın da bu konuyu çözmek için büyük bir çaba içerisinde olduklarını duyuyoruz, görüyoruz. Yalnız önemli olan bu çalışmalar yapılırken bu kesimleri rahatsız etmektan icrart yapalım ve yine ümit ederim ki en kısa zamanda bu sorun çözülecek ve büyük emekler verilerek alt yapısı yapılan bu kompleks bozulmadan hayatını idame ettirecektir. Hepinize saygılar sunarım.



BAŞKAN - Hangi Bakan yanıt verecek? Spor Bakanı? Spor Bakanına söz veriyorum.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - İkisi de konuşsun, anlayalım bakalım nedir mesele.

BAŞKAN - Efendim Mustafa?

MURAT ADAOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Bir kişi kâfi efendim.

BAŞKAN - Kâfi değilse diğ rine de söz veririm. Spor Bakanına söz verdim önce. Buyurun Sayın Bakan.

GENÇLİK VE SPOR BAKANI ERHAN ERBEKÇİ - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gerçekten Sayın Çaymaz, güncel ve hassas olan bir konuya değ indiler. Ben bilgi açısından birtakım açıklamalar yapmak istiyorum. Gerçekten de başlangıçta bizim bilgimiz dışında bu olayın gelişimini gerek basandan, gerekse mağduriyet durumuna düşen kâğıtlardan öğrendik. Bilgi aldığımız anda ilgili yere gidip, yerinde saptama ve inceleme gerçekleştirdik. Kenanca sorun yalnızca bir spor kulübünün mağduriyetinden ziyade, gerçekten bölge halkının mağduriyetini oluşturacak bir olaydır. Dolayısıyla bu konudaki incelemeyi İskân Bakanı ile birlikte sürdürdük. Bugün son aşama olarak yaptığımız değerlendirmede bu güzergâhın değiştirilmesi doğrultusunda karar alınmıştır ve gerekli ç işleme İskân Bakanlığının ilgili birimi tarafından yürütülecektir. Şimdilik bu konuda aldığımız bilgiyi sizlere aktarmak istedim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Yani kesin olarak alternatif bir yol bulabileceklerdir öyle mi?

ERKAN EMEKÇİ (Devamla)- Alternatif yol olarak efendim Mevlevi üzerinden bir çevre yolu düşünülmüştür ki bu Güzelyurt kasabasının yakın gelecekteki gelişimi de dikkate alınarak gündeme getirildi. Şehir içerisinde kalacak bir çevre yolu olmasını diye dışarıdan Mevlevi yolunu takip ederek bir çevre yolu düşünülmüştür. Teşekkür ederim.

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın İskân Bakanı. Sayın İskân Bakanı.

İSKÂN BAKANI HASAN YUMUK - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Batı Yolları Projesi içerisinde özellikle Güzelyurt bölgesine çevre yolu projesinin aktif çalışmaları vardır. Ancak Batı Yolları Projesi içerisinde çevre yolunun Güzelyurt içerisindeki güzergâhının geçmesine dair projede birşey yoktu. Ancak özellikle Karayolları ve Şehircilik Dairesi Güzelyurt bölgesinin ilerideki gelişmesine matuf olmak üzere çevre yolu da düşünülmüş ve çevre yolu için araştırmalar yapılmıştır. Bakanlığımıza bağlı Şehircilik Dairesi bu bölgeden çevre yolunun geçmesi için üç alternatifli bir proje sunmuş ve henüz tatbikat safhasına girmeden ilgililere, ilgili Bakanlıklara, Bayındırlık Bakanlığı başta olmak üzere ilgili Bakanlıklara da bildirmiş. Şehircilik Dairesinin öngörmüş olduğu projede üç alternatif öngörülmüştür. Birincisi; şu anda gerçekten spora çok değer veren Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki spor kulüplerinin hassasiyetini bilen, kulüplerin taleplerini biraz dikkate almadan özellikle Binatlı Spor Kulübünün yapmış olduğu antreman sahasının içerisinde geçebilecek bir güzergâh, diğeri ise dereboyunu takip edebilecek, şu andaki Argaca deresi dediğimiz Güzelyurt'un içerisinde geçen köprüyü paralel olarak geçecek olan bir güzergâh, diğeri ise yine aynı bölgeden köprü yapılarak karşıya geçmesine matuf bir projedir. Bakanlık olarak, özellikle Binatlı Spor Kulübünün

ve Baf Ükü Yurdu Spor Kulübünün birlikte müracaatleri halinde spor kulüplerimizin yapmış oldukları bu antreman sahasını atıl bir duruma getireceğiz. Onu özellikle Güzelyurt bölgesindeki yerleşim bölgesini çevre yolunun içerisinden geçmesiyle Güzelyurt'un tek eğlence yeri olan çarşının da değerini yitireceği nedeniyle itirazlarda bulunmuş, ilgili kuruluşların bu itirazları üzerine Bakanlığımız, Spor Bakanlığıyla birlikte aynı yörenin üç kez incelemede bulunmuş. Hatta sonuncusunu bugün TC Yardım Heyetiyle birlikte beraber gidilerek bu yörenin inceleme ve etüdüleri de yapılmıştır. Bakanlık olarak bütün hedefimiz oraya götürülen bir hizmetin, karşılığının düşünülmeden yapılan bu hizmetin, tenkitlere maruz kalmadan daha güzele daha iyiye gidebilmesidir. Zira buraya yapılacak olan bir çevre yolu, Güzelyurt bölgesinin genişletilmesine ve ilerideki trafik ihtiyacının, trafik sıkıntısının giderilmesine yöneliktir. Ancak böyle bir hizmet sunulurken, elbette ki yerleşim bölgesindeki halkın tedirginliğini de ortadan kaldırmak da görevimizdir. Bizim Bakanlık olarak bugünkü yaptığımız etüdüler içerisinde tekrar yarın bir de incelemede bulunmak üzere bu iki güzide kulübümüzün ve Güzelyurt Belediye Başkanının itirazları da dikkate alınarak güzergâhın değiştirilmesi yönünde bir çalışmamız vardır. Bakanlığımız ve Spor Bakanlığıyla yaptığımız temaslar sonucu özellikle İskân Bakanlığı olarak bu güzergâhın mümkün olduğu kadar modern şehircilik anlayışı içerisinde ve yerleşim biriminde bulunan vatandaşlarımızı ve özellikle spor kulüplerimizi tedirgin etmeyecek bir güzergâh üzerinden geçebileceği konusunda çalışmalarımız vardır. Bu konuda çalışmalar tamamlanmış değildir. Henüz kesin durum yoktur. Ancak proje aşamasında bulunan bu araştırmanın, haklı olarak kulüpler tarafından hemen tenkite, hemen son neticeye varıldığı şeklindeki tepkilerini biz dikkate aldık.

Ümit ediyorum bu hafta içerisinde güzergahın kesinlikle yeri belli olacaktır. En kötü ihtimalle şunu söylemek istiyorum, yapılan bir yatırımın durdurulmasını istemiyoruz. Ancak alternatif bulunmadığı takdirde güzergahın en kötü ihtimalle Kalkanlı'dan Yuvacık'a geçecek yol üzerinden geçirilmesi için çalışmalarımız vardır. Bu konuda bütün arkadaşlara da söylemiş olayım. Bakanlık olarak bu sorunu kesinlikle kökünden çözümleneceğiz ve bunu çözüm aşamasına getirdiğimiz zaman halkımızın, spor kulüplerimizin sıkıntıları, ancak bu sıkıntıları da dikkate alırken modern şehircilik anlayışı içerisinde çevre yolunun gayesine hizmet edecek bir yoldan, bir güzergahı geçmesi için çalışmalarımız devam ediyor ve bu hafta içerisinde bitecektir. Konu hakkında şu anda söyleyebileceklerim bunlardır. Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN - Evet teşekkür ederim Sayın Bakan. Yani bir tanesini kurtaralım derken çevre yolunun yapılması ortadan kalkmamalıdır. Mühim olan onun da yapılmasıdır. O da çok büyük önem arzeder. Yani ona çözüm bulalım derken çevre yolunun yapılması bence daha önemlidir ama...

HASAN YUMUK (Devamla) - Sayın Başkan müsaade ederseniz zaten biraz evvel onu arz etmek istedim.

BAŞKAN - Anlaşıyor söylediğiniz ama ben teyit ettirmek istedim.

HASAN YUMUK (Devamla) - Çevre yolu mutlak şekilde yapılacaktır. Ancak çevre yolu yapılırken şu anda spor kulüpleri olsun, ve gerçekten şu andaki proje Sayın Başkanım, modern şehircilik anlayışıyla bağdaşmayacak bir noktadan gelmiştir. Zira Binatlı Spor Kulübünün önünden geçen yol, şu anda Güzelyurt yöresinin bir tek eğlence yeri olan düğünlerinin, nişanlarının, sünnetlerinin yapıldığı yer olan bölgeyi de tümünden kapsadığı gibi

bu bölgenin trafik düzenini de sıkıntıya sokacak bir şeydir. Ancak bu alternatif tek bir alternatif değildir. Üç alternatiften birisiydi. Birinci alternatif çizim safhasında ilgililerden tepki gördüğü içindir ama hiçbir şekilde bugün çevre yolunun yapımı tehlikeye düşecek diye bir konu yoktur. En iyi alternatifi, en iyi şekli bularak Güzelyurt'a en iyi hizmeti yapmaya yöneliktir. Bunu burda arzetmiş olayım.

BAŞKAN - Sayın Bakan buyurun.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Eski Bakan ne diyor Sayın Bakan. Eski Bakan, Maliye Bakanı.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZİF BORMAN - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şimdi tabii Taşkent dostumuzun arzusuyla bir nebze bu kürsüyü işgal etmiş bulunuyorum.

Şimdi bizim Hükümet olarak görüşümüz şudur. Tabii arkadaşlarımız bu şimdi arzedeceğim görüş çerçevesinde çalışmalarını yapıyorlar. Bir kere ülkemizin sosyo-ekonomik hayatında Güzelyurt yöresi çok önemli bir yer işgal etmektedir. Ve bu sosyo-ekonomik hayat içerisinde şu anda karayollarının düzenlenmesi, iyileştirilmesi çalışmaları Türkiye'nin bize bahsettiği büyük bir nimettir. Korkunç harcamalar yapılmaktadır ve Kıbrıs tarihinde ister İngiliz olsun, Rum olsun bu devirde karayollarına yapılan harcamalar hiçbir tarihte yapılmış değildir. Bu bizim için büyük bir şanstır ve bu bölgenin sosyal ve ekonomik hayatının gelişmesi için de bu yolların yapılması kaçınılmazdır. Ve büyük miktarlara varan istimlak parasını ödeyen bir makam olarak, bir bakanlığın mensubu olarak bu konuda yapılan harcamalardan hiçbir suretle kaçınmıyoruz. Ama bunları söylerken elbette ki gençlerimizin de spor yapmasını, gençlerimizin de yetişmesini canı gönülden arzu ediyoruz ve yardımcı olacağız. Nitekim burda konuşan bakan arkadaşlarımız bu çalışma içerisinde dirler. Dolayısıyla bu sahaların çevre yolunun değiştirilmek imkanı yaratılmak suretiyle kurtarılması en acizane temennimizdir. Hükümet olarak da şahsen bir bakan olarak da bunu söylüyorum.

Ancak bu çevre yolunun kaydırılması teknik yönden mümkün olmazsa tercihimiz ne olacak? Önemli olan budur. Bunu masaya elbet ki Hükümet koyacak ve bu konuda kararını verecek. Yol yapımı yahut bu bölgenin sosyo ekonomik hayatına büyük bir katkı sağlayacak bu çevre yolu yapısı bir sahadan daha fazla ağırlık alırsa bu devlet mevcut sahadan daha güzel bir saha yapmak suretiyle bu çevre yolunu oraya yapar. Bu böyle algılanmalıdır. Benim Maliye Bakanı olarak görüşüm budur. Zannediyorum ki Hükümet de aynı görüşümü paylaşacak, gençlerimiz, kulüplerimiz endişe etmesin. Eğer bu sahalara alınacaksa alınır, bu çevre yolu da yapılır ama devlet daha güzel bir saha da bu gençlerimize hediye eder. Saygılarımızı sunarız.

GÜNAY CAYMAZ (Lefkoşa)(Yerinden)- Sayın Başkan; bizim böyle bir iddiamız da olmadı. Yani önemli bir konuyu gündeme getirdik. Buna cevap verdi. Hayır burda satışına kabul ediyoruz. Kesinlikle... Burda... Lütfen.

BAŞKAN- Soru şeklinde sorabilirsiniz?...

NAZIF BORMAN (Devamla)- Şimdi Sayın Caymaz arkadaşlarımız konuyu başka türlü aldı. Biz kesinlikle hepimiz aynı semideyiz zaten. Yani orda... ve ben sözlerimin başında dedim ki arkadaşlarımız zaten bu konuyu iyileştirmek için çalışıyorlar. Ama basında çıkan haberler farklı. Dokundurmayacağız, şu olacak, bu olacak. Biz yani size değil de o görüşlere karşı bizim yine hepimizin görüşüdür benim söylediklerim. Yani bu tashihi yapıyorum.

BAŞKAN- Evet efendim, zaten bu her projede sözkonusudur. Yani on tane alternatif gelebilir ve teraziye konup tartışılır.

Teşekkür ederiz. Biraz da teamülleri aştık ama zannederseniz Hükümetin konuya eğildiğini memnuniyetle görmekteyiz Sayın Caymaz. İçişleri Bakanına daha sonraki bir konuda söz vereceğiz zannedirim. Daha çok çoğaltmayalım şeyi...

Üçüncü ve son gündem dışı konuşma istemi Sayın İsmet Kotak'tan gelmiştir. Konusu da "Yüksek İdare Mahkemesi Yetki Yasasındaki Değişiklik Tasarısı" ile ilgilidir. İstemi okuyunuz lütfen.

KATİP-

20 Kasım 1990

K.K.T.C. Meclisi Başkanlığı,  
Lefkoşa.

"Yüksek İdare Mahkemesi Yetki Yasası" ve genelde Yargı konusu güncelliğini korumaktadır. Bu konuda "Gündem dışı" konuşma yapmak arzusunda olduğumdan gerekeni saygılarımla arz ederim.

İsmet Kotak  
Gazi Mağusa Milletvekili.

BAŞKAN- Buyurun Sayın Kotak.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; temenni ederdim bu konuyu da Ulusal Birlik Partisi milletvekillerinden herhangi biri deşmiş olsun ki biz de kamuoyu yaratma çabalarımızda başarılı olalım. Çünkü yaptığımız basın açıklamalarına, basın duyarsız kaldı. Kuruluşlara yaptığımız çağrıya, partilere yaptığımız çağrıya partiler ve kuruluşlar duyarsız kaldı ama bu ülkenin yargı mekanizmasının olumsuzluğa doğru itişisi halen durdurulmuş değildir. Onun için bu kürsüden konuşmak suretiyle kamuoyunu aydınlatmak ve kamuoyundan ses gelmesini sağlamak arzusundayız. Meclise sevk edilen ve halen ertelenmiş olan Yüksek İdare Mahkemesi Yetki Yasa Tasarısı, bu ülkenin yargı mekanizmasını geriye götürecektir. Yıllar içerisinde bu halkın var olan istinaf hakkını elinden alacak ve büyük tehlikelerle halkı karşı karşıya bırakacak bir gelişmedir. Bu konuda yaptığımız açıklamalara ses gelmesini temenni etmekteyiz. Bunun tartışılması gerekmektedir. Bunun kapalı kapılar ardında iki-üç saat tartışma ile bir sonuç getireceğine inanmak olası değildir.

Bu Yasa Tasarisina Yüksek Mahkeme Başkanı karşı görüş ortaya koymuş. Bu Yasa Tasarisina Kıbrıs Türk Barolar Başkanı Sayın Osman Örek karşı tavır koymuştur. Ama ne acıdır ki Resmi Gazetede yayımlandıktan sonra Komisyona ve Meclise başvuru yapılması için ciddi bir yol açmış ve Anayasanın gereği yerine getirilmiş olmasına rağmen bu ülkede bir tek hukukçu kendisini burada kürsüden takdir etmek isterim. Avukat Ergin Ulunay yalnız görüş ve düşüncesini Meclis Başkanlığına, komisyona iletilmek üzere bildirmiştir, gerisi duyarsız kalmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu Meclisin milletvekilleri parti farkı gözetmeksizin Anayasanın 143'üncü maddesini iyice okumalı ve bu ülkede geriye götürülmekte olan yargı sistemimize karşı çıkmalıdır. Bu bu kadar basit, sessiz geçirilecek bir olay değildir ve olamaz da. Sayın Osman Örek, Meclis Komisyonuna kadar gelmiş bilgi vermiş, zamanından Anayasa Komisyonu Başkan Yardımcısı olarak gereken uyarıyı yapmıştır. Biz Komisyonda bunu bunu murat etmedik, biz istisnai hallerin de bunun içerisine girebileceğini söyledik, sizse bunu ilke haline getirmeye çalışıyorsunuz deyip görüşünü ortaya koyabilmiştir. Her nasılsa hükümet tarafından Meclise gönderilmiş olan bu Tasarının, bir an önce tamamen Meclisten geri çekilmesini ve Anayasanın 143'üncü maddesinde gerçekten anlamını bulan çerçeveye oturtulmasını dileriz. Anayasanın 143'üncü maddesi yüksek mahkemenin oluşumunu ve görev bölümünü işlerken dördüncü paragrafta;

"Yüksek Mahkeme, Başkan ve iki yargıç ile veya sadece üç yargıç ile toplanarak Yargıtay veya Yüksek İdare Mahkemesi olarak görev yapar ." Demekte ve devam etmektedir. "Bu görev çerçevesinde verilen kararlar nihaidir. Başkanın oturumda bulunmadığı hallerde en kıdemli yargıç Başkanlık eder." diyor ve ikinci ancak şart bendini koyuyor.



"Yüksek Mahkemeye Yüksek İdare Mahkemesi olarak doğrudan doğruya başvurulması yasa ile gösterilen haller dışındaki başvurular, Yüksek İdare Mahkemesinde görevli tek yargıç tarafından incelenip karara bağlanır."

"Tek yargıç tarafından verilecek kararlara karşı üç yargıçtan oluşan Yüksek İdare Mahkemesine istinafen başvurulabilir." Demektedir. Önünüze getirilmiş olan değişiklik, ilgili Anayasa Mahkemesi maddesinde istisnai haller için getirildiği halde bu kapsam geniş tutulmuş ve bu Yasanın yürürlüğe girmesinden sonra yargıcın yetkisi şöyle tanzim edilmek istenmiştir. Bu Yasaya ekli cetvelde gösterilen durumlar dışında kalan başvurular Yüksek İdare Mahkemesinde görevli tek yargıç tarafından incelenip karara bağlanır der ama ne acıdır ki kapsam o kadar geniş tutulmuştur ki geriye son derece dar konular kalır. 4 (1), üç yargıçtan oluşan Yüksek İdare Mahkemesi tarafından verilen kararlar kesin. Tek yargıç tarafından verilecek kararlara karşı üç yargıçtan oluşan Yüksek İdare Mahkemesinde istinafa başvurulabilir. Burada da ayan beyan görülmektedir ki az sonra göreceğiniz yetkili makamlar tarafından verilen kararlar ve yapılan uygulamalar üç yargıçlı Yüksek İdare Mahkemesine götürüldüğünde kesinleşecektir. Hiçbir istinaf hakkınız da yoktur. Buna ne girmektedir? İskan Topraklandırma ve Eşdeğer Mal Yasası uyarınca oluşturulan komisyon işlem ve kararları. Yani bundan böyle vatandaş zamanında kapan kaptı, alan aldı satan sattı. Bu geçtikten sonra başvuracaksınız, komisyon kararına veya bakanın kararına. Söylüyorum, Bakanlar Kurulu kararları da geliyor bunun içine. Bakanlıkların işlem ve kararları giriyor. İskan sözkonusu olduğunda yasa kapsamında verilen kararlar oluyor. Nereye başvuracaksınız? Üç yargıçlı mahkemeye başvuracaksınız. O karar verdi, Osmanlı Kadısı gibi kararı karardır, bir daha yukarıya çıkacak veya istinaf edeceğiniz bir makam yoktur. 1960'dan önce Londra'daki üst mahkemeye bile başvururdunuz. Kraliyet Mahkemelerine başvururdunuz. 1960'dan sonra belirli mekanizmalar vardı, şimdi bu tamamen ortadan kaldırılmaktadır.

ve bunun kabul edilebilir yanı yoktur. Bakanlar Kurulu herhangi bir karar verirse sizin bir tek başvuracağınız yer kalmaktadır. Üç yargıçlı İdare Mahkemesi görecektir. Kararını verecek ve orada bitecektir. O mahkemenin kararını istinaf edemeyeceksiniz. Yapılan gelişme budur ve kapsam son derece geniştir. Kamu Hizmeti Komisyonu'nun işlem ve kararları bugüne kadar bu Kamu Komisyonunun verdiği yığınla karar mahkemelerden geri dönmüştür ve buna bile istinaf hakkı vermeme eğilimi vardır. Eğilimi değil, bu yasanın içine yerleştirilmiştir.

Yine Motorlu Araçların İzin Makamı dediğimiz makamın verdiği ve yukarıda sıralanan organ ve kuruluşların ihmalleri. Yani bir Bakan kendi üzerine düşen görevi ihmal edecek, siz zarara uğrayacaksınız, mahkemeye başvurduğunuzda bir tek yerde kararınız alınacak, üç yargıçla oturacak mahkeme kararını verecek, bunun kararını da istinaf etme hakkınız yoktur. Olan olmuş, torba dolmuştur. Ben bu konuşmayı burada yeniden bir kamuoyu yaratmak için yaptım. Bunu sürdüreceğim. Bu memlekette Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini ilân ettik. Yeni bir Anayasa kabul ettik. Ama kimseyi insanlarımızın haklarının üzerine basa basa demokrasimizi ve bunun içindeki yargı yetkimizi istinaf hakkımızı elimizden almasına murat etmedik. Saygılar sunarım.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden)- Adalet Bakanımız yok.

BAŞKAN- Hükümet adına yanıt vermek isteyen?

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Başbakan verebilir efendim.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla)-Adalet Bakanı yok.

TESBİT EDİLEMEYEN BİR MİLLETVEKİLİ- Komisyon Başkanı versin.

ERGÜN YEHBİ (Yerinden)(Devamla)- Olmaz efendim Komisyon Başkanı. Komisyon Başkanı olur mu efendim?

İSMET KOTAK (GaziMağusa)(Yerinden)- İçtüzük Hükümet der.

BAŞKAN- Hükümet adına... Efendim konu... O zaman ben söyleyim, Hükümet adına biri yanıt verecek durumda değil. Fakat gündem dışı konuşmalara Hükümet yanıt verir efendim.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Komite Başkanlarıyla bizi karşı karşıya mı getiriyorsunuz?

BAŞKAN- Milletvekillerine... Hayır, olayı bir de Genel Kurulun bilgisine getirmişlerdir. Konu Komitede tartışılmaktadır. İki kezdir Komite Başkanı olayı daha derinden inceleyebilmek ve tarafları dinlemek için ertelenmektedir. Ben de olaya methaldar oldum. Bu konuda Komiteden, üyelere, Başkandan anlayış gelmektedir. Onun için konu zaten tartışmadadır. Başka bir iddiası da yok Sayın Kotak'ın.

GÜNER GÖKTUĞ (Lefkoşa)(Yerinden)- Sayın Kotak'a vereceğimiz cevap aynen komitedeki olacak efendim.

BAŞKAN- Efendim, Genel Kurula geldiğinde... Sayın Göktüğ; Genel Kurula geldiğinde biraz sabırlı olursak veririz efendim. Yani daha adil olacağız...

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- İstediğim budur Sayın Güner Göktüğ. İstediğim tartışılmasıdır. Haklarını alıyorsunuz ellerinden.

BAŞKAN- Evet, evet, bunun için şeyi bozmamam, içtüzüğe ters düşemeyiz.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Sayın Başkan; bir deyişte bulunayım. Sayın Kotak; gerçi yani...

BAŞKAN- Usul hakkındaysa söz verebilirim.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Usul hakkında. Usul hakkında... Kısaca oturduğum yerden söyleyim. Yani herhangi bir milletvekilini muhalefet veya iktidar, herhangi bir savı, bir öneri ortaya konulduğunda ille ki o konuya ilgili Bakan yahut Hükümetin cevap vermesi gereği diye bir zorunluluk yoktur.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- İçtüzük öyle der.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Her grubun bir grup sözcüsü var.

BAŞKAN- Bu hariç.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Müsaade buyurun. Her grubun grup sözcüsü de, o grup sözcüsü gerekmesi halinde hükümet adına da, grup adına da anlatabildim mi, görüş beyan edebilir. Parlamenter teamüller böyle.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Olmaz efendim, nasıl?

BAŞKAN- O... Peki efendim...

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Sayın Başkan;  
usul hakkında.

BAŞKAN- benim bildiğim bu ana kadar, gündem dışı konuşmadır efendim. Gündem dışı konuşmadır.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Sayın Başkan;  
usul hakkında.

BAŞKAN- Buyurun Sayın Kotak.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Efendim, Sayın Adaoğlu'na saygımız sonsuz, demokrasiye bağlılığına da inancımız sonsuz, ama Yenağra parlamentosunda bile bir usul vardır ve eğer içtüzük yoksa ona uyamazsınız. İçtüzüğü değiştirirsiniz, önüne gelen konuşur dersiniz, burası da Yenağra parlamentosuna döner.

BAŞKAN- Öyle efendim, öyle. Çok teşekkür ederiz. Efendim bu bir gündem dışı konuşmadır.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden)-Sayın Kotak; Yenağra parlamentosu yok.

BAŞKAN- Bugün yanıt verilemezse yarın verilir. Hiç acelesi yoktur.

Sayın milletvekilleri; bir de sunuşumuz var. Okuyunuz lütfen.

Sayın Kenan Akın, Gazi Mağusa milletvekili bir izin istemi var veya izninin uzatılma istemi var. Okuyunuz lütfen.

KATIP-

16 Kasım 1990

K.K.T.C. Meclis Başkanlığı,  
Lefkoşa.

İşlerimin uzaması nedeniyle almış olduğum yurt dışı iznimin 10 gün uzatılmasını bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Kenan Akın  
YDP Gazi Mağusa Milletvekili

BAŞKAN- Telefoniye istemiştir efendim. Not ettik, telefon etti arkadaş ve onun adına uygun görüyoruz. Zaten kendisini zorla getirtme istek ve olanağımız da yoktur.

Gerekli izin verilmiştir.

- 1053 -

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; böylece gündem tamamlanmıştır. Gelecek birleşim aksine bir görüş yoksa 27 Kasım Salı günü saat 10.00'da yapılacaktır.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - 11.00'de Sayın Başkan. 11.00'de olmasını öneriyorum.

BAŞKAN - Niçin Sayın Atasayan? Grup Başkan Vekilini dinliyorum ben.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Saat 10.00'da efendim.

BAŞKAN - Saat 10.00'da efendim.

Birleşimi kapatıyorum. Teşekkür ederim.

Kapanış saati: 15.45

../1054.